

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An essentia causæ proprie atque vniuoce competat conditioni sine qua non?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

7. Contrariam sententiam defendunt Ouedo contra 7. phys. p. 5. & alij. Pro quibus obiicitur primò tritum axioma: *causa causæ est causa causari*: at causa remota est propriè causa causæ: ergo est propriè causa causati. Secundò: illud est causa propria effectus, à quo effectus propriè dependet: at effectus à causa remota propriè dependet: ergo causa remota est propria effectus causa. Maior perspicua est: minor probatur: quia causa remota ita comparatur cum effectus, ut ea deficiente, & alia non substituta loco illius, effectus re ipsa deficeret: si enim ignis deficeret eiusque calor, neque à causa primà, neque à causa alia secunda conseruaretur: sanè calor ab igne immediatè productus deficeret: ergo effectus re ipsa, & in suo esse à causa remota dependet. Ad primum respondeo: causa causæ est quidem causa causati, ut fert communis parçmia, ob id tamen necesse non est, ut quo modo, quauè proprietate est causa causæ, sit causa causati: haud secus ac amor efficax finis est etiam amor mediòrum, non tamen eodem modo: siquidem amor efficax finis est amor explicitus, & determinatus illius, mediòrum tamen non nisi implicitus, & indeterminatus, horum videlicet, aut illorum, amor est. Ad secundum respondeo: dependentia duplex est: alia indigentia, quæ in eo sita est, quod vnum sine alio esse nequeat; hæc autem dependentia non est dependentia propria causæ, eiuè essentialis: alias effectus à duplici causâ totali causari non posset, cum iis simul sumptis ad esse non indigeat, quod tamen Authores huius argumenti renuunt, & merito. Alia dependentia est, quæ consistit in eo, quod vnum ab alio suum esse sortiat, siue eo ad esse indigeat, siue non; & hæc dependentia est de ratione causæ. Argumentum autem factum neutiqum probat, effectum propriè dependere à causâ, quæ causæ propria est, sed solâ priori, quæ causæ impropria est: atque adeo causam remotam propriè causam esse neutiqum conuincit. Ex dictis hoc capite efficitur, obiectum remotum qualecumque sit, & in omni euentu improprie obiectum esse, & non solum in aliquo euentu, uti arbitrantur aliqui.

CAPVT III.

An essentia causæ propriè, atque vniuocè competat conditioni sine quâ non?

8. Respondeo, conditionem sine quâ non, veram effectus causam esse in aliquo genere. Primò: quia effectus à conditione sine quâ non verè pendet, ut omnes fatentur, non à posteriori: ergo à priori, ac proinde vniuoca effectus causa est. Secundò: quia conditiones sine quâ non, quales sunt dispositiones ad operandum, approximatio localis, voluntas Dei, & alia similes, si quæ alia conditiones sunt, causas efficientes ad efficiendum applicant, & mouent: ergo cum causis efficientibus ad effectum vere concurrunt; quod autem ad effectum verè concurrat, vera illius causa est. Tertio: quia cognitio, & amor ad effectum ab iis pendentes, tanquam veræ causæ concurrunt, ut infra tr. 10. cap. 2. agentes de causa finali ostendimus: ergo etiam conditiones sine quibus, non qualecumque sint, veræ causæ censendæ: cur enim cognitio, & amor, quia inten-

tionaliter mouent, & applicant, veræ causæ sint, & conditiones sine quibus non, qualecumque alia sint, veræ causæ non sint, cum Physicè applicant, & moueant causas efficientes; ut effectus suos producant.

Deinde, nullum discrimen inter conditionem sine qua non, & causam ut sic excogitari potest: ergo conditio, sine qua non, ad aliquod genus causæ reduci debet. Dices primò: causam influere esse in effectum, secus verò conditionem sine qua non. Contra tamen: quia illud est de quo ambigimus, cur conditio sine qua non in effectum non influat, cum effectus à conditione sine quâ non verè pendeat. Dices secundò: conditionem sine qua non, in eo à causa differre, quod variatâ numero conditione sine quâ non, minimè varietur actio; cum tamen variatâ causâ, actio variari debeat. Contra tamen, primò sic argumentor: quia si per impossibile mutaretur essentia diuina, non maneret hæc numero generatio passiva, siue filiatio: tamen essentia Diuina iuxta plures aduersarios non est principium productiuum filiationis, sed res respectu eius mera conditio, sine qua non: ergo ex variatione conditionis actio etiam variari potest. Secundò: quia aut sermo est de actione effectiua: & sic, quod variatâ conditione, sine quâ non, ea non varietur, tantum arguit, conditionem, sine qua non, minime agere efficienter, quod vltro fatemur: aut sermo est de actione non effectiua, sed motiua, & applicatiua, qua scilicet conditio causam efficientem mouet, & applicat ad operandum, & cum ea ad effectum concurrat; aut, inquam, sermo est de eiusmodi actione, & sic eam variari, variatâ conditione sine qua non, apertissimum est: siquidem applicatio, seu motio causæ efficientis consistit ex parte in ipsa conditione, sine qua non; ut plerique recentiores tuentur; & ita variatâ conditione variari necessario debet & prædicta motio: quod si hæc, ut verius esse arbitror, posita est in modo aliquo medio, qui à conditione essentialiter pendeat, & per quem id munus applicandi, & mouendi exerceat; sanè non minus apertum, nec manifestum est, eiusmodi actionem motiuam, siue applicatiuam variari debere variatâ conditione: haud secus ac variatâ causa efficienti modus actionis ab ea essentialiter pendens necessario variatur. Tertio: sol in abditis terræ, aut etiam in superficie eius extima diuersos effectus, diuersasque formas substantiales generat; pro sola diuersitate dispositionum accidentalium, quæ in vno passo, & non in alio reperiuntur: & nihilominus eæ dispositiones accidentales ad productionem eorum effectuum, formarumque substantialium efficienter non concurrunt, solumque conditiones, sine quibus non, censendæ sunt: Conditio igitur sine qua non, effectum variare potest, ac proinde in hoc collocari nequit eius à causa discrimen.

9. Quod autem communiter dici consuevit, conditionem à causa distingui, bifariam ad veritatem accedere potest. Primò: quia conditio, sine qua non, causa efficiens operaretur, causa efficiens non est, sed tantum causa motiua, siue applicatiua, quæ ad genus causæ finalis reduci debet. Secundò: quia conditio multoties causa proxima non est, sed tantum remota, & eatenus ad existentiam effectus conducens, quatenus ad existentiam causæ proximæ requiritur: quare non magis causa id genus conditio dici poterit, quàm causa remota causa

causa dici assolet. Non me præterit, recentiores nonnullos in ea esse sententia, vt putent, has solas condiciones ad effectum remotè requisitas dici debere strictas condiciones: contra verò eas, quæ ad operandum proximè requiruntur strictè causas efficientes esse, non condiciones. Ceterùm hoc eorum placitum paradoxum est, nec fundamenta, quibus nituntur eius inuectores, aliud quàm meam sententiam probant, aut possunt.

TRACTATUS II.

De relatione causæ in communi.

CAPVT PRIMVM.

De correlatiuo causæ in communi.

1.

RELATIO causæ in communi commodè percipi nequit, quin, quid sit eius correlatiuum explicetur: effectum autem causæ correlatiuum esse adè exploratum est, vt non tam dice, quàm non omitti debeat. Porrò effectus, vt communiter vsurpari solet, duo concernit, nimirum existentiam effectus, & eius absolutam non repugnantiam, seu possibilitatem: quarum altera, & altera causæ correlatiua est: existentia quidem, quia correlatiuum causæ est id, quod causa in lucem producere potest: at solam existentiam, & non meram possibilitatem effectus producere potest: possibilitas etiam, quia correlatiuum causæ est id, cum quo causa essentialiter connectitur, connexio enim vnius cum alio est relatio vnius ad aliud cum vi illius vnùm in alio cognosci possit, quod relationis proprium est, iuxta illud Aristotelis: *Relatiua sunt simul cognitione*: At causa quatenus talis essentialiter connectitur cum non repugnantia, seu possibilitate effectus, eo quod chimæra, & impossibilitatis nulla causa absolute esse possit.

2.

Verùm illud in præsentem non modicam difficultatem ingerit: an scilicet possibilitas, ac non repugnantia effectuum, aut nondum existentium, aut nūquam exiturorum sit denominatio extrinseca, quæ iis à causa præsertim prima, & increata, nimirum ab omnipotentia Dei accedat; vel potius ea non repugnantia, & possibilitas, qua creaturæ ab æterno possibile sunt, ab omnipotentia Dei, & quauis causa prorsus distincta sit? Henricus in summa quæst. 23. & 25. Capreolus in 2. quæst. 2. art. 3. P. Vasquez 1. part. tom. 1. disp. 104. cap. 5. & alij, quos ibi laudat, possibilitatem effectuum, antea quàm existant, ab eorum causis distinguunt: quibus ipse libenter subscribo. Primò: quia si sola omnipotentia diuina esset possibilitas creaturarum, quæ à Deo produci possunt, pati ratione solus intellectus diuinus foret veritas, & cognoscibilitas creaturarum, quæ à Deo cognosci possunt. Consequens est absurdum: ergo, &c. Sequela perspicua est: quia sicut omnipotentia Dei est virtus producendi res creatas: igitur sicut omnipotentia Dei ita est virtus producendi res creatas, vt à sola omnipotentia habeant, quod producibiles sint, ita intellectus diuinus ita erit virtus cognoscendi res creatas, vt à solo eo ha-

beant, quod veræ, & cognoscibiles sint: consequens autem absurdum esse suadetur: quia si solus intellectus diuinus esset veritas obiectiua creaturarum, quæ à Deo cognosci possunt, hæc foret infinita simpliciter: haud secus ac intellectus in quo consistit simpliciter, infinitus est: at veritas creaturarum infinita esse nequit: aliàs omnis creatura ab intellectu creato incomprehensibilis foret; idcirco enim Deus sub intellectu creato comprehensionem cadere nequit, quia eius veritas infinita, & illimitata est.

Dices: veritatem creaturæ intrinsecam esse, idque sufficere, vt ab intellectu creato comprehendere valeat, esto veritas ei intrinseca simpliciter infinita sit: contra tamen, quia creatura antequam existat, solam habet veritatem extrinsecam: at hæc est infinita: igitur antea quàm existat, ab intellectu creato incomprehensibilis est: nec enim comprehendere valet ratione veritatis infinitæ sibi extrinsecæ, cuius infinitas potius ad incomprehensibilitatem confert; nec ratione veritatis finitæ sibi intrinsecæ: quia creatura mere possibilis caret veritate finitâ sibi intrinseca, vt pote quæ cum existentia, qua caret, prorsus reciproca est: at creatura incomprehensibilitatem non vendicat à veritate, quàm non habet, nec vnquam habitura est. Dices secundò: veritatem cuiuscumque creaturæ in recto dicere entitatem creatam, & in obliquo intellectum creatoris, à quo cognosci possit; & cum entitas creata, quæ præcipue, & in recto importatur, finita sit, necessum esse, vt veritas creatoris mere possibilis finita, & comprehensibilis sit. Verùm creaturæ mere possibile absolute veræ, & cognoscibiles ab æterno sunt: sicut iuxta aduersarios, ab æterno possibile sunt: at in opposita sententia nihil absolute ab æterno est, circumscripta Deo, & prædicatis, quæ ei essentialia sunt: igitur veritas creaturarum mere possibile in solo intellectu Dei consistere potest, ac proinde est infinita, & ea, quæ creaturam, vt veram, sic incomprehensibilem efficiat.

Secunda ratio, & confirmatio prioris sit: si sola omnipotentia Dei esset possibilitas creaturarum possibile, quæ à Deo produci possunt, sane & sola voluntas Dei esset bonitas creaturarum possibile, quæ à Deo amari possunt: consequens autem absurdum est: tum quia inde fieret, bonitatem creaturarum, aut nondum existentium, aut nunquam exiturorum esse simpliciter infinitam: ac proinde ratione illius rem creatam non posse non amari, à quocumque clarè cognoscatur: haud aliter ac Deus clare visus ad sui amorem rapit, atque necessitat: & quidem sicut ea bonitas tribuit creaturæ, vt amari possit, esto ei extrinseca sit; non est, cur ei tribuere nequeat necessitatem amoris, siue vt non amari nequeat: quod enim substantiam præstat, à fortiori modum præstare potest. Tum quia, si creatura mere possibile foret transcendentaliter bona per denominationem extrinsecam à voluntate Dei: similiter posset quis esse bonus moraliter, & iustus per denominationem extrinsecam à iustitia Dei, aut Christi nobis imputata, vt nostri temporis sectariis placet: at oppositum Concilio Tridentino sess. 6. can. 7. definitum est. Demum, quia si diuina voluntas esset bonitas creaturarum possibile, quas amare potest, similiter esset malitia peccatorum mere possibile, quæ odisse potest, & quorum odium à nobis postulat: at horum malitia